

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. An se infamare quis possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

publicè vel quid simile) Non raro sufficere laudare
eodem genere, quo vituperasti: ut si dixisti, me
fuisse avarum, dicas, me multas decessorias distribu-
isse. Ita Socus, Caiet. Villal. aliique apud eruditissimum
Ita Socus, Caiet. Villal. aliique apud eruditissimum
Ita Socus, Caiet. Villal. aliique apud eruditissimum

5. Affero mihi probabile fieri, me tunc non obliga-
ri nisi ad restituendam famam coram meis auditotibus,
non verò coram aliis, quibus ipsi meam detractationem
notam fecere. Colligo ex Fabro apud Dian. loc. cit. Ratio
est, quia cum nemo sit præsumendus malus, nec male
oblocutus, non censetur ego, quando præcise dicto
modo me habeo, cooperari cum ipsorum peccato, ut
censetur in casu numeri precedentis.

§. VI. An se infamare quis possit.

1. In mortali, per se, posse, iam nunc est com-
munis doctrina. Ita Socus, Navarr. aliique com-
muniter, quos citat, sequiturque Less. lib. 2. cap. 21. dub. 2.
contra Caiet. 23. q. 73. art. 2. & in summa, v. Detractio,
contra quem etiam agit Barthol. à S. Fausto in specul.
Conf. d. 21. q. 5. quia sicut quis facultates suas per se sine
mortali dispergere valet, ita suam famam, cuius est
pari modo dominus.

2. Dixi (per se) nam aliter peccabit; Primò, si in-
famia redundat in alios, puta filios, familiam, Religio-
nem; Secundò, si infamator se infamando, afferat irra-
tionabiliter sibi periculum vitæ, vel mutilationis mem-
brorum (horum enim non est dominus, & de quibus
absolutè disponere possit homo?) Tertiò, si inde ori-
atur aliqui notabile damnum, ut si se Prælati infamet,
unde suos bene regere nequeat, an verò mortaliter pec-
cet, contra charitatem tantum, an etiam contra iusti-
tiam, vide apud citatos.

3. At si sine causa, se quis infamia notat; peccati
venialiter certum sit, quia aliqua hæc est prodigalitas.
Ita de Lug. tom. 1. de inf. d. 14. scilicet. 10. num. 156. Causæ au-
tem hæc reducuntur ad tres. Prima est amor humilitatis
discretæ, & prudentis. Secunda est necessitas vitandi sibi,
vel aliis tormenta, vel damna gravia. Tertia utilitas,
quæ acquiratur bonum aliquod notabile sibi, vel proxi-
mo: tunc enim charitatis motivum iustam reddit dif-
famationem.

4. Sunt tamen diligenter duo distinguenda: Potest
enim se quis infamare, vel propalando peccatum suum
verum, vel impingendo sibi peccatum falsum; Hoc dif-
filius est, illud sanè facilius.

5. Dices enim primò, ad evitanda tormenta gravia,
immo, & levia, posse quemlibet occultum suum, quod
commisit crimen manifestè proferre, etiamsi sit sibi
mors imminens secutura. Ita Less. Salon. Clavis Reg.
aliique apud Bonac. d. 2. de rest. q. 4. p. 10. num. 7. quibus
adde Tol. aliisque citat. à de Lug. l. c. n. 174. contra Mol.
aliisque ibid. cit. Ratio est, quia quilibet potest cum
laude mori propter solus à se patratum morte dignum:
& ex alia parte obligatio conservandæ famæ non est
valde rigorosa, ut ex dictis patet.

6. Dico secundò: ad tormenta, damnâque gravia
vitanda posse quemlibet sibi falsum grave crimen im-
ponere, etiamsi mors sit sibi secutura: at non ad vitan-
da levia. Ita Barthol. S. Fausto, in specul. Conf. d. 21. quest.
6. n. 5. & 6. licet immemor sui dicti non posse sine mor-
tali, dicat ibid. disp. 1. quest. 24. num. 14. Ratio prioris
partis est, quia nemo tenetur cum tanto incommodo
vitam sibi conservare, ut alibi dictum est. Ratio poste-
rioris est, quia quilibet tenetur vitam custodire, quan-
do non magna difficultate potest: at nunc potest tor-
menta levia sustinere, idè enim levia sunt, quia susti-
neri à te possunt, secus essent gravia. In priore dicto sem-
per supponimus abesse periculum; cui infamator sui
providere non difficulter poterit per æquivocationem:
idèque abesse damnum tertij, quod si fortè incurret,
ut si idem infamet familiam, &c. providere etiam illi
damno poterit, se statim retractando, ac publicè faten-
do, tormentorum vi sibi crimen imposuisse. Verum,
debet adesse spes eiusmodi retractationem profuturam,
quæ regulariter non est, nunquam enim illi retractanti
credetur à iudicibus.

7. Vtrum ad salvandum Patrem, vel Amicum possit
quis sibi fingere crimen. falsum. Videntur laudati
Doctores,

Si alia via non datur relaxandi alterius famam, nisi
subdando instrumentum, & testes, & sumptus, nec suf-
ficiendo se retractare; etiam ad id obligari commu-
nitè infamator, docet verior sententia. Ita Tur-
river. Mol. aliique cum Diana ibid. ref. 29. liget Faber.
Iam extraordinaria media non obligari contendat.
Fama dicti tunc solum est admittenda, quando hæc me-
dia extraordinaria notabile maius damnum afferunt in-
famiæ, modo supra, §. 3. num. 2. dicto; nam ceterum
ad alia media non afferentia, obligatur infamans, ut ibi
vidimus. An aliquando obligetur ignotus infamator
se probet, si id sit necessarium ad reddendam proximi
famam: Dic communiter non obligari: Quia commu-
nitè relaxari potest proximi fama sine notitia personæ
quæ infamavit. Obligari tamen poterit in aliquibus ca-
sibus, quando aliter injustè infamati fama, relaxari ne-
cessaria, nec ulla ex prædictis adest pro te exculpatio. Vide
in pluribus Fagundes lib. 8. in Dec. cap. 13. a. num. 2.
4. Quando restituenda est fama, cuius infamia sive
propter temporis lapsus, sive propter aliud, dubitatur
an oblationi sit data, maximè cavendum est, ne dum
novo oblitare contendis, eius memoriam refices.
Tunc ergo sufficere infamatum laudare de contraria
virtute, idque cum ea dexteritate, ut audientes pruden-
ter iudicent deponere injustam proximi infamatio-
nem. Ita Caiet. & Rebell. quos citat, sequiturque Barth.
S. Faust. d. 21. q. 69.

V. An Detractor restituere teneatur famam, non solum
apud suos Auditores, certum est; sed etiam apud
eos, apud quos idem auditores detraxerunt.

1. Hæc mihi sunt certa, unum incertum. Cer-
tum est mihi, primò, si crimen propalasti vi-
tiis gravibus, communiter reputatis ut probis, qui pru-
dentè à te credebantur aliis non revelaturos ea, quæ
te etiam injustè infamante accepissent, te non obliga-
ri, nisi ad restituendam famam coram his, non verò
coram aliis, quibus ipsi propalavere. Ita Villalob. apud
Dian. p. 3. r. 5. ref. 34. Ratio est, quia tunc per acci-
dens est respectus tui, ipsorum revelatio, & eorumdem
malitiæ imputanda.

2. Certum est secundò: Si idè his, vel etiam uni cri-
mini proximi aperuisti, ut hi aliis patefacere, te obli-
gari etiam coram aliis, quantum moraliter potes, fa-
mam proximi restituere. Ratio est, quia tunc ij fuerunt
instrumentum tuum, tu verò causa principalis.

3. Certum tertio mihi videtur, si advertis, auditores
tuos esse malos, & prævides facile coram aliis oblocu-
tos ea, quæ illis manifestas, te obligari etiam coram
aliis famam restituere. Ratio est, quia tunc videris esse
causa directæ eiusmodi oblocutionis, peccando non so-
lum contra Charitatem, sed etiam contra Iustitiam: si-
quidem ponis ignem detractationis in manu eius, quem
certò moraliter vides paratum, ad incendendam bo-
nam legem famæ alterius.

4. Iam verò incertum mihi est, an obliget restituere
famam coram illis aliis, quando eosdem auditores meos
ego non reputo probos, vel graves, sed nec reputo im-
probos, vel leves: ut item non reputo eos oblocutores,
sed nec reputo non oblocutores. Id certè communiter in
praxi contingit, cum sapissimè à detractore non fiat ani-
madversio de bonitate, vel fidelitate suorum auditorum.

Doctores, de Lug. loco cit. num. 183. Less. l. c. n. 40. aliique ab his citati.

§. VII. De audiente detractorem.

1. **Q**ui primò audit, ut inducat, vel excite ad detrahendum (id, quod etiam solum interrogando fieri contingit) & secundò, qui audiendo, lætatur solum de detractone, ut infamia est proximi, licet non inducat, peccare mortaliter, nimis clarum est. Ita Navarr. Sor. Azor. aliique apud Bonac. de res. d. 3. q. 4. p. 11. à n. 1. illum quidem contra iustitiam, unde obligetur ad fœnæ restitutionem, hunc verò contra Charitatem, atque adeò sine eiusmodi obligatione. Peccat etiam contra Charitatem, qui faciliè potens impedire gravem detractorem non impedit: Charitas enim vult, ut damnum proximi avertamus, si faciliè possumus. Contra, qui, supposita detractone, sine ullo ipsius desiderio, lætatur non de ipsa infamia, sed de sola curiositate, vel nova cognitione factorum proximi, vel de eloquentia detractoris, valde probabile est, ex hoc præcisè, non peccare mortaliter. Ita iidem, & Dicast. l. 2. de inst. 1. 2. d. 12. p. 4. dub. 20. num. 345. Ratio est, quia tunc is non inducit, non desiderat, non infert aliquod damnum infamato, & ex illa parte solum lætatur de re, vel indifferenti, vel certe non prava, mortaliter. Semper intellige, modò excusetur ab impedienda detractone, de qua excusatione mox à n. 5. quia secus censeretur ad illam detractorem inducere.

2. Dices: Si mera curiosa cognitio factorum proximi non est mortalis: ergo non peccarem ego mortaliter, si animo rem nullatenus aperiendi, velim crimen occultum v. g. adulterium Clerici, observare, ut de illo conscius sim: quæ tamen consequentia non videtur concedenda, quia quilibet habet ius, ne sua occulta crimina ab illis sciantur, & ne ipse apud alios infamaretur.

Respondeo cum Fagundez, in 8. Decal. præc. lib. 8. c. 3. num. 6. concedendo, me tunc non peccare saltem mortaliter, modò dicta observatio non sit ex odio, vel alio pravo moraliter sine. Id autem concedo ex eo capite, quia paulò antè diximus propalare crimen proximi uni, vel alteri, qui prudenter indicatur non esse revelaturus aliis, probabiliter non esse mortale: quare nec erit mortale eiusmodi Clerici adulterium fieri novum mihi, aliis illud non manifestatur.

3. Quoniam autem dictum est, peccari saltem contra Charitatem ab eo, qui audiendo detractorem, eam non impedit, si potest, difficultas emergit & quidem timoratis conscientis valde molesta: Quandonam iudicandum sit impedire eum posse, atque adeò peccare, si non impedit? Solet enim per sæpe contingere, ut aliquis inveniatur in convitiis aliquorum, qui graviter de aliis detrahunt, sed quia, præ verecundia, vel simili causa, illos non impedit, semper dubitat, an faciliè possit impedire, & consequenter an peccet?

4. Si solus unus, vel alter æque taciturni, essent præfentes, inde is non peccaret, quia nec peccaret detrahens ex modò dictis. At casus noster est: quando coram pluribus exhibetur detractio.

Respondeo, in hoc casu communiter te non peccare, nisi ad summum venialiter, raro mortaliter. Mortaliter peccabis (& quidem solum contra Charitatem, nisi sis Superior, vel alius, cui incumbat ex iustitia famam detracti d. fendere) in eo tantum casu, quo nulla adest excusatio, ex mox dicendis. Venialiter dumtaxat peccabis, immò nec peccabis quidem interdum, quòd aliqua adest ex his excusationibus, quam iam subdò ex Soto, Navarr. Molin. Lessio, aliisque citatis à Bonac. de res. in par. d. 2. q. 4. p. ultim. & à Diana p. 2. tr. 17. resol. 24.

5. Prima est, quando detractio est levis.

6. Secunda, quando, licet sit gravis, sit tamen coram uno, vel altero prudenti, iuxta superius dicta.

7. Tertia, quando rationabiliter putas auditores fidem non habituros.

8. Quarta, quando advertis tuam resistentiam, seu

nonitionem non profuturam.

9. Quinta, quando non es moraliter certus oblationem in iustis, & de gratia crimine occulto oblationem.

10. Sexta, quando iudicatur detrahens habere causam detrahendi, puta, ut consilium petat, vel utiliter moneat, vel ut dolorem suum leniat, iuxta superius.

11. Septima, quando times verbera, vel contumeliam, vel graviter tuam interest, te nec reputari defendendum.

12. Octava, quando ex rationabili verecundia, pusillanimitate, non audes resistere, & ex alia parte infamia proximi non est ita gravis, ut prudenti iudicio metur sub mortali impediendi cum tanta tua infamia. Hæc sunt causæ excusantes.

13. Cum ergo potes resistere, vel dictis, mortali infamamem, vel factis: ostendendo signa tristitiae, dendo à loco, sermonem aliò transferendo, & tanquam garris hæc præstare, quòd ab his præstatis minus prædictis excusationibus, favere tibi potest. Ex colligis, rarissime, quando est tibi superior, qui requirit, raro, quando est equalis, adest obligatio hæc faciendi, quia raro aliqua ex his excusationibus intercurrit.

14. Porro, Quarta excusatio, quando, nimium timoris, tuam mortificationem minus profuturam, sic magis illustratur: est enim opus præteritum aliquando potius taceas, quam obstitas detrahenti: idque propriius bonum infamati, non raro enim melius est, si siles permittendo detractorem usque ad finem, quam illam abruptendo: si non abruptes, tamen auditores cum illa cognitione confusa narrati ex criminis, quod fortasse non erat tante gravitatis, quæ tam parit cognitio illa incompleta, & fortasse ab aliquo circumstantia sub finem narranda alleviabit crimen. Itaque sæpe esse venire solet, ut quia tu resistis, mortificatione detractor à tua reprehensione ostensus peccatum crimen inculcet. Denique id, quod detrahens oblationem facilius aliquando reparari postea poterit, oblatione detractio, incommodius enim audiens poterit narrare nis falsitatem insinuare.

15. Quinta verò excusatio, quæ omnium est potissima, & maxime communis ad excusandam privatas potius audientes detractorem, sic illustratur à Bonac. l. 2. c. 1. Ex dictis colligitur, privatas personas sapienti excusationem non obstando detractio: tum quia sæpe non est fructus, tum quia audiens non debet in dubio præsumere quentem malum, nisi habeat sufficientes coniecturas in contrarium, & cum ipse nescias, an delictum, quòd ab illo narratur, sit publicum, vel occultum: & vitium iusto narratore non peccat non obstando narrationi, fieri enim potest, infæ narretur, & consequenter faciat iniuriam narratori obstando, ac si corripere de peccato, quod nescis esse peccatum. Hæc Bonacina. Sed quid, si dubitet de iustitia narrationis? Respondeo, neque posse corripere, quia in dubio quilibet est præsumendus bonus, ut dixi superius. Decal. cap. 3. §. 7. verbi. Detractio, quem locum citat recolere, multum enim facit ad hoc argumentum.

16. Octava denique excusatio, maxime pro timoratis, & scrupulosi, sic explicatius proponitur à de Lug. de iust. t. 1. d. 14. l. c. 8. n. 129. Quandonam prociatium tale sit, ac tantum, ut debeas propriam correctionem contemnere, pendet ex variis circumstantiis, & maxime gravitate damni, gravitate tui ruboris, &c. Quod in scrupulosi latius multo interpretandum communiter est, quod ipsi ex hac obligatione impediendi detractorem, longe propius derivimur subeunt, quam alij. Tum quia proprii scrupulosi nesciunt in praxi discernere casus, in quibus debent obligationem impediendi ab iis, in quibus non habent, & que adeo imponunt sibi gravissimum onus, nempe periculi impedire, quoties conscientia scrupulosa arguit ad impediendum. Tum quia, etiam quando vera est talis obligatio pro aliis, ipsi tamen, cum scrupulosi existimant, & tantum id facere ex scrupulo, & facilius despicuntur, & excusantur.